

เกษตรไทยกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

Thai Agriculture with Entering ASEAN Economic Community

วิไลวัลย์ แก้วดาทิพย์*

บทคัดย่อ

สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงปัจจุบันทำให้ประเทศต่างๆ รวมตัวกันในภูมิภาคเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง และขีดความสามารถในการแข่งขัน เช่นเดียวกันกับการรวมกลุ่มขึ้นของสมาคมประชาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นกลุ่มอาเซียน ภายใต้การรวมกลุ่มนี้ หนึ่งในสามเป้าหมายคือ การพัฒนาทางด้าน เศรษฐกิจ เรียกว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภาคการเกษตรไทยเกี่ยวข้องกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปัจจุบันทางด้านอาหาร ด้านการเกษตรและด้านป่าไม้ ข้อได้เปรียบสำคัญของไทยคือมีปัจจัยส่งเสริม ด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ ศักยภาพการเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรเป็นฐานอุตสาหกรรมการเกษตร องค์ความรู้และเทคโนโลยีในการผลิต และการเป็นศูนย์กลางการคมนาคม จึงเป็นโอกาสสำคัญของ ภาคการเกษตรไทยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่อย่างไรก็ตามภาคการเกษตรยังต้องปรับปรุง พัฒนาเกี่ยวกับความเสื่อมโทรมทรัพยากรธรรมชาติที่มีมากขึ้น ความอ่อนแอของภาคเกษตร การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ และราคาพืชอาหารมีแนวโน้มสูงขึ้น ดังนั้นสิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมเกษตรกร การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคือ การกำหนดนโยบายด้านการเกษตรทั้งเชิงรุกและเชิงรับอันเป็นการเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตเพื่อการส่งออก เน้นการเพิ่มมูลค่าสินค้าทั้งห่วงโซ่อุปทาน ปกป้องการนำสินค้า ด้อยคุณภาพจากต่างประเทศ ตลอดจนการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเกษตรกรไทยจากการแข่งขันของตลาดที่ ทวีความรุนแรงมากขึ้น

คำสำคัญ : ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สภาพการเกษตรไทย ศักยภาพการเกษตรไทย
การแข่งขันทางการเกษตรระดับสากล

*สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการเกษตร คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Abstract

Present changing causes countries of region to be formed for power enhancing and competition. Likewise, national association grouping of Southeast Asian is Asian Group or Association of Southeast Asian Nation (ASEAN). The one of three aim of this group is economic development that calls ASEAN Economic Community (AEC). Now, Thai agricultural sector relates with ASEAN on food, agriculture, and forestry. The four main advantage of Thailand is having suitable geographical state, source of agricultural yields and industrial agricultural foundation, nice technology and knowledge of production, and transported hub. However, Thai agriculture must be improves about increasing decayed natural resources, weakness of agricultural section, changing of climate condition, and high price tendency of food plant. Therefore, significant preparation of agriculturalists for entering AEC is fixing agricultural policies both proactive and passive. These are additional efficiency of export, stress on value added products of whole supply chain, protection impaired imported goods, and building immunity of Thai agriculturalists for coping with high competition.

Keywords : AEC/ASEAN Economic Community Thai's Agricultural State
Thai's Agricultural Potential International Agricultural Competition

บทนำ

โลกไร้พรมแดนในยุคโลกาภิวัตน์เป็นความเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ ประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญกับการรวมตัวกันในภูมิภาค เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ ขณะที่ปัญหาหลายอย่างซึ่งเคยเป็นปัญหาในประเทศกลับขยายวงกว้างขึ้นเป็นปัญหาระหว่างประเทศ เช่นเดียวกันกับภาคการเกษตรที่อาจมีผลกระทบทั้งแง่บวกและลบในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้นเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องควรได้รับความรู้เพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคม

อาเซียน บทความนี้จึงได้เสนอสาระเกี่ยวกับความเข้าใจถึงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ความเกี่ยวข้องระหว่างการเกษตรกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บทบาทภาคการเกษตรต่อการพัฒนาประเทศ โอกาสภาคการเกษตรในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และปัญหาที่ภาคการเกษตรต้องปรับปรุงพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในภาคการเกษตรและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาข้อมูลนำไปปรับตัวให้เท่าทันสถานการณ์ รับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

ความเข้าใจถึงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใช้คำย่อที่มักพบเห็นและได้ยินทั่วไปว่า AEC ซึ่งมาจากคำเต็ม ASEAN Economic Community หรือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nation: ASEAN) ซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ทั้งนี้อาเซียนมีเป้าหมายที่จะให้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจบรรลุผลภายในปี 2558 AEC เป็นหนึ่งในสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งเสาหลักเหล่านั้นได้แก่ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-cultural Community: ASCC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) แต่อย่างไรก็ตามสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ก่อตั้งขึ้นมาก่อนหน้านี้ โดยปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 (1-2) จนถึงปัจจุบันนี้ ปี พ.ศ. 2556 นับเป็นเวลา 46 ปีแล้ว

ความเกี่ยวข้องระหว่างภาคเกษตรกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับผิดชอบความร่วมมือด้านอาหาร การเกษตร และป่าไม้ภายใต้กรอบความร่วมมืออาเซียน ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2511 เน้นเรื่องการผลิตและการจัดอาหาร ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 ได้มีการขยายความร่วมมือให้ครอบคลุมภาคการเกษตรและป่าไม้สาขาต่างๆ และปัจจุบันสาขาความร่วมมือ ได้แก่ ด้านอาหาร การเกษตร และป่าไม้ (1) กล่าวคือ

1. ความร่วมมือด้านอาหารเกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านอาหาร การดูแลรักษาอาหาร (Food Handling) และความปลอดภัยด้านอาหาร
2. ด้านการเกษตรเกี่ยวข้องกับการผลิต ประมง สหกรณ์การเกษตร การส่งเสริมและฝึกอบรมด้านการเกษตร และความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนา
3. ด้านป่าไม้เน้นเรื่องการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน การพัฒนาพืชสมุนไพรและพืชที่ใช้ทำยาในอาเซียน และด้านค้าสินค้าเกษตรและผลผลิตป่าไม้มีกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการค้าสินค้าภายใต้ MOU on ASEAN Cooperation in Agriculture and Forestry Products Promotion Scheme เช่น พริกไทย ชา มันสำปะหลัง โกโก้ ปลาหูช้างและมะพร้าว ฯลฯ

บทบาทภาคการเกษตรต่อการพัฒนาประเทศ

ภาคเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเป็นแหล่งรองรับการว่างงานจากภาคอุตสาหกรรมและบริการในเมืองหลวง รวมทั้งเป็น

แหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ ภาคเกษตรมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคนี้เพิ่มขึ้นจากปี 2544 เป็น 2.77 เท่าในปี 2554 โดยสาขาพืชเป็นกิจกรรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุด และมีสัดส่วนของมูลค่าทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 61.7 สาขาประมงมีสัดส่วนรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 14.1 สาขาแปรรูปอย่างง่าย เช่น ผลิตภัณฑ์โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ การถนอมอาหารจากพืช เนื้อสัตว์ ลัตว์น้ำ ผลิตภัณฑ์หมักดอง ฯลฯ มีสัดส่วนร้อยละ 11.4 และสาขาปศุสัตว์มีสัดส่วนร้อยละ 9.6 (3)

โอกาสภาคการเกษตรในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

หากมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะทำให้แนวโน้มของภาคเกษตรมีรูปแบบการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศเปลี่ยนแปลงไป โดยเน้นการผลิตในแหล่งที่มีปัจจัยการผลิตราคาถูกเพื่อลดต้นทุนการผลิตและส่งไปยังประเทศคู่ค้า ในขณะเดียวกันมีแนวโน้มปกป้องทางการค้าในรูปแบบมาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers : NTBs) มากยิ่งขึ้น เช่น สุขอนามัยและสิ่งแวดล้อมที่ใช้เป็นเงื่อนไขการนำเข้า นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มเกี่ยวกับการแข่งขันของการดำเนินธุรกิจและอุตสาหกรรมมากขึ้น แนวโน้มที่ต้องอาศัยความรวดเร็วและต้องใช้ความรู้ทักษะและเทคโนโลยี อีกทั้งการให้ความสำคัญต่อผู้บริโภคและเน้นอุปสงค์เป็นตัวขับเคลื่อน (Demand Driven) แทนการมุ่งผลิตจำนวนมาก ดังนั้นจุดแข็งที่สำคัญในภาคการเกษตรที่เห็นได้ชัด 4 ประการในขณะนี้ ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ ศักยภาพการเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตร

และเป็นฐานอุตสาหกรรมการเกษตร องค์ความรู้และเทคโนโลยีในการผลิต และการเป็นศูนย์กลางการคมนาคม

1. สภาพทางภูมิศาสตร์ ความเหมาะสมของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทยยังคงมีความหลากหลายทางชีวภาพ ประเทศไทยอยู่ในเขตร้อนชื้น มีช่วงอุณหภูมิและแสงแดดที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืชพันธุ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เหมาะแก่การทำการเกษตร โดยเฉพาะการเกษตรแบบพึ่งพาธรรมชาติ ซึ่งต้องรักษาและใช้ประโยชน์จากศักยภาพที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า เพื่อให้สามารถพัฒนาสู่การเป็นฐานการผลิตที่เหมาะสม และสนับสนุนให้การผลิตทางการเกษตรมีประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น

2. การเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเป็นฐานอุตสาหกรรมการเกษตร ภาคเกษตรสร้างความมั่นคงอาหารและเป็นฐานอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศ และเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลก โดยการผลิตสินค้าเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สินค้าที่มีสัดส่วนการใช้ภายในประเทศสูง ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปาล์มน้ำมัน ไข่ไก่และข้าว(1) โดยได้ปรับเปลี่ยนบทบาทจากที่เคยเป็นสินค้าเพื่อการบริโภคภายในประเทศและมุ่งส่งออกในรูปของสินค้าขั้นปฐมเป็นสินค้าที่ไว้วัตถุดิบเพื่อการผลิตของภาคการผลิตอื่น เช่น อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหารและผลิตพลังงานทดแทน ขณะเดียวกันไทยเป็นประเทศส่งผลผลิตการเกษตรและอาหารเลี้ยงพลเมืองโลกมาโดยตลอด จากความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรได้มากกว่าความต้องการบริโภคภายในประเทศ โดย ปี 2554 ประเทศไทยส่งออกสินค้าเกษตรเป็นอันดับที่ 8 ของโลก (4)

3. องค์ความรู้และเทคโนโลยีในการผลิต มีการพัฒนาองค์ความรู้ทั้งทางด้านพืช ประมง และ ปศุสัตว์ โดยประยุกต์องค์ความรู้และเทคโนโลยี ใช้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสำหรับใช้เป็นอาหาร และ พลังงานในปริมาณที่เหมาะสม รวมทั้งมีกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้ ที่มีไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาภาคเกษตรให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างมั่นคงมากขึ้นและ มีความสามารถในการแข่งขัน

4. การเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การเป็น ศูนย์กลางโครงข่ายเชื่อมโยงคมนาคมด้านต่างๆ การ รวมตัวกันอย่างใกล้ชิดทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมใน ประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดโอกาสทางการค้าและ การลงทุนที่เพิ่มขึ้นให้กับไทย อีกทั้งส่งผลให้ไทย มีศักยภาพที่จะเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญในการเชื่อมโยง ทางการค้าและขนส่งของอาเซียน ที่มีการ เคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และบุคคล ระหว่างประเทศ สมาชิกที่สะดวกยิ่งขึ้น

ปัญหาที่ภาคการเกษตรต้องปรับปรุงพัฒนาเพื่อ เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน

การพัฒนาภาคเกษตรของไทยยังมีจุดอ่อน ที่ต้องเร่งแก้ไขหลายด้าน ซึ่งมีผลต่อความสามารถ ในการแข่งขันกับประเทศสมาชิกในอาเซียน สามารถ กล่าวได้เป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ เสื่อมโทรมมากขึ้น ความอ่อนแอของภาคเกษตร การ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และราคาพืชอาหาร มีแนวโน้มสูงขึ้น

1. ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นฐานการผลิต ของภาคเกษตรมีความเสื่อมโทรมมากขึ้น โดยเฉพาะ ทรัพยากรดิน ที่พบปัญหาดินเสื่อมสภาพจำนวน 190 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 60 ของพื้นที่ ทั้งประเทศ (5) นอกจากนี้ มีการใช้สารเคมีทางการ เกษตรในปริมาณมาก รวมทั้งมีปัญหามลพิษทางอากาศ แคลน น้ำเพื่อการผลิตทางการเกษตร

2. ความอ่อนแอของภาคเกษตร ภาคเกษตร ที่เป็นฐานการผลิตที่สำคัญของประเทศ ปัจจุบัน ภาคการเกษตรมีความอ่อนแอโดยเฉพาะการเกษตร รายย่อย ซึ่งเป็นผลมาจากหลายปัจจัยที่สำคัญที่เป็น ได้คือ การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตในสังคมเศรษฐกิจ ที่เข้าสู่สังคมปัจเจกมากขึ้น มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ความล้มพินัยแบบเครือญาติที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเริ่มหมดไป นอกจากนี้ ต้นทุน การผลิตที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอันเนื่องจากราคาปัจจัย การผลิตและการขนส่งสูงขึ้นที่ปรับตัวตามราคาพลังงาน ทำให้ไม่สามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้เท่าที่ควร ประกอบกับแรงงานเกษตรมีแนวโน้มลดลงและเป็น ผู้สูงอายุ รวมทั้งเกษตรกรรุ่นใหม่ไม่ได้รับการส่งเสริม อย่างจริงจังและมีการย้ายออกจากภาคเกษตรไปใน ภาคการผลิตอื่น นอกจากนี้ ความอ่อนแอยังเกิดจาก การพึ่งพาต่างประเทศทั้งปัจจัยการผลิตและตลาด ส่งออก เช่น เทคโนโลยี ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัด ศัตรูพืช ที่ต้องนำเข้าปีละกว่า 80,000 ล้านบาท (1) รวมถึงทรัพยากรถูกแย่งชิงจากภาคการผลิตอื่น ทั้ง ทรัพยากรที่ดินและน้ำ เพื่อตอบสนองความต้องการ ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของ ประชากร

3. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิอากาศมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการผลิตภาคเกษตร โดยเฉพาะภาวะภัยแล้ง น้ำท่วม และฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล รวมถึงโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด ซึ่งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีผลโดยตรงต่อปริมาณผลผลิตทางการเกษตร

4. ราคาพืชอาหารมีแนวโน้มสูงขึ้น ประเทศไทยมีการใช้พลังงานที่ผลิตจากพืชเพื่อทดแทนพลังงานเชื้อเพลิงจากฟอสซิลมากขึ้น ทำให้มีความต้องการพืชที่สามารถนำไปผลิตเป็นพลังงานเพิ่มขึ้น เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน ฯลฯ เกษตรกรจึงมีการเปลี่ยนรูปแบบการใช้ประโยชน์พื้นที่เกษตรจากการปลูกพืชอาหารมาเป็นการปลูกพืชพลังงานทดแทน ซึ่งส่งผลให้พื้นที่เพาะปลูกพืชอาหารลดลง และทำให้ราคาพืชอาหารมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับรัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมการผลิตและใช้เอทานอลไบโอดีเซลให้มีสัดส่วนที่สูงขึ้น เพื่อลดการนำเข้าและการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิล อันเป็นการสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน

อภิปราย

โอกาสที่สำคัญของภาคเกษตรไทยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ประการแรกคือ ขยายช่องทางและโอกาสของสินค้าเกษตรไทยในการเข้าถึงตลาดอาเซียน ประชากรในกลุ่มประเทศอาเซียนประกอบด้วยประชากรกว่า 590 ล้านคน นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มประเทศอาเซียน +3 (จีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น) กว่า 1,500 ล้านคน (1) ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีโอกาสในการเข้าถึงตลาดอาเซียนและตลาดในภูมิภาคมากขึ้น เนื่องจาก

ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่เป็นผู้นำเข้าสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศไทย ประการที่สองคือ โอกาสเพิ่มการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เนื่องจากประเทศสมาชิกต้องยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าทั้งที่เป็นมาตรการภาษี รวมทั้งยกเลิกมาตรการจำกัดปริมาณ (Quantitative Restriction) ตลอดจนมีการดำเนินการพัฒนาและทบทวนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin) และการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation) โดยปรับให้เป็นแนวทางเดียวกัน (1) ซึ่งจะทำให้สินค้าเกษตรของไทยมีโอกาสส่งออกเพิ่มมากขึ้น โดยในปัจจุบันการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปอาเซียน ปี 2554 มีมูลค่า 265,674 ล้านบาท (4) ประการที่สามคือ ลดต้นทุนการผลิตจากการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางที่ใช้ในการผลิตได้ในราคาต่ำลง ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ใช้นำมาแปรรูปและส่งออกโดยสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่านำเข้าสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปลาทะเล โอเลอินหรือสเตียรีนของเนื้อในเมล็ดปาล์ม และน้ำมันปาล์ม อาหารปรุงแต่งใช้เลี้ยงทารกที่ทำจากนมและผลิตภัณฑ์กาแฟสำเร็จรูป และรังนก (4) และประการที่สี่คือการสร้างความร่วมมือในกลุ่มสมาชิกอาเซียนการสร้างความร่วมมือในกลุ่มสมาชิกอาเซียนเพื่อร่วมกันพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีการผลิตทางการเกษตร เพื่อการผลิตให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อเป็นแหล่งผลิตสินค้าอาหารที่สำคัญของโลก หรือการพัฒนาพืชพลังงานทดแทน และการร่วมลงทุนผลิตสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยสนับสนุนให้มีการผลิตในแหล่งผลิตที่มีศักยภาพและมีต้นทุนการผลิตต่ำ การพัฒนาคุณภาพผลิตผลการเกษตร ฯลฯ

แต่อย่างไรก็ตามภาคการเกษตรไทยยังมีข้อจำกัดในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหลายประการ เช่น 1) อุตสาหกรรมเกษตรกรรมบางสาขาอาจได้รับผลกระทบด้านราคาสินค้าตกต่ำเมื่อมีการนำเข้าสินค้าราคาถูกจากอาเซียน ซึ่งมีผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าที่ไทยมีต้นทุนการผลิตสูงกว่า 2) การนำมามาตรการทางการค้าในรูปแบบที่ไม่ใช่ภาษีมาเป็นเงื่อนไขในการค้ามากขึ้น เพื่อต่อรองทางการค้าที่ผลักดันผู้ประกอบการไทยต้องยกระดับการผลิตให้ได้มาตรฐานที่กำหนดเพื่อสามารถแข่งขันได้ เช่น มาตรการสิ่งแวดล้อม มาตรการสุขอนามัยพืช มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุน 3) สินค้าเกษตรที่ไม่ได้มาตรฐานและคุณภาพต่ำมีโอกาสนำเข้าจำหน่ายในประเทศมากขึ้น หากมาตรการป้องกันไม่เข้มงวดและการตรวจสอบไม่จริงจัง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผู้บริโภคได้รับอันตรายจากสารเคมีปนเปื้อนได้ 4) คู่แข่งและสภาพการแข่งขัน

ในตลาดเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากประเทศอาเซียนมีโครงสร้างการส่งออกสินค้าเหมือนกัน ทำให้เป็นคู่แข่งกับประเทศไทยมากขึ้นทั้งในตลาดสหรัฐอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น และ 5) ทักษะด้านภาษาของเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร เป็นข้อจำกัดในการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งจะทำให้เสียโอกาสในการขยายตลาดหรือร่วมทำการค้าการลงทุน ข้อเสนอแนะที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมของเกษตรกรและการกำหนดนโยบายในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกล่าวคือ นโยบายภาคเกษตรในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนควรมีทิศทางทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ เพื่อส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อการส่งออก ในขณะเดียวกัน ควรป้องกันการนำเข้าสินค้าด้อยคุณภาพจากต่างประเทศ เน้นการเพิ่มมูลค่าสินค้าทั้งห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเกษตรกรจากการแข่งขันของตลาดที่จะมีความรุนแรงมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์: เอกสารวิชาการประกอบการสัมมนา AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเกษตรกรไทยได้หรือเสีย? คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร, กรุงเทพมหานคร, หน้า จู, 2556.
2. www.thai-aec.com [homepage on the internet]. Bangkok: Thai-AEC.com Online Resources; [cited 2556]. Available from: <http://www.thai-aec.com/>
3. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร: ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร [homepage on the internet]. Bangkok: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, [cited 2556]. Available from: <http://www.oae.go.th/main.php?filename=index>
4. ศูนย์สารสนเทศการเกษตร: สถิติการค้าสินค้าเกษตรไทยกับต่างประเทศ ปี 2554. ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กรุงเทพมหานคร, หน้า 9, 2555.
5. สำนักงานสถิติแห่งชาติ: รายงานสถิติรายปีประเทศไทย 2551. สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร, หน้า 261, 2552.